

Hälso- och sjukvårdsrutin

Basala hygienrutiner

Basala hygienrutiner är grunden för en god hygienisk standard i allt vård- och omsorgsarbete.

I Basala hygienrutiner ingår

- Handhygien, det vill säga handdesinfektion, handtvätt
- Engångshandskar
- Skyddskläder: arbetskläder samt engångs plastförkläde

Vissa smittsamma sjukdomar regleras i smittskyddslagen, och för dem kan finnas särskilda regler. Meddela MAS/MAR om det kommer till Er kännedom att vårdtagare/ personal smittats.

Basala hygienrutiner ska alltid tillämpas i det direkta omvårdnads arbetet hos vårdtagaren. Med direkt omvårdnadsarbete menas alla situationer då risk finns för smittspridning via kontakt med urin, avföring, sekret eller blod eller annat biologiskt material (tex hudflagor). Även närkontakt vid olika omvårdnadsmoment, behandling, träning innefattas i detta.

Syftet är att förhindra smitta

- från vårdtagare till personal och från personal till vårdtagare
- mellan vårdtagare, via personalens händer och kläder

Risken för smittspridning är stor från personer som har:

- hosta och feber
- virusinfektion
- kroppsvätskor, t ex blödning, diarré, kräkning, urin, sekret
- sårinfektioner,
- eventuella blåsor och hudutslag

Du som anställd kan själv bära på infektioner eller smitta som kan infektera den du vårdar eller dina arbetskamrater. Den du vårdar kan på grund av sjukdom, ålder eller behandling vara mer infektionskänslig än dina friska arbetskamrater.

Informera din chef om du är extra känslig eller har en pågående infektion. Har du känslig hud, sår ska du också informera din chef om du arbetar med patientnära omvårdnad.

Händer, kläder, hår och smycken kan utgöra smittvägar för indirekt kontaktsmitta. Var därför alltid noga med din personliga hygien när du arbetar i vården.

Handhygien

Kontaktsmitta med händerna/underarmarna är den vanligaste av alla smittvägar. Direkt kontaktsmitta från ett infekterat sår eller dylikt utgör den största smittrisen men indirekt kontaktsmitta har också mycket stor betydelse.

Handhygien i vården är till för att avlägsna smuts och minska tillfälliga föroreningar. Den normala bakteriefloran på huden är en del av kroppens infektionsförsvar, och därför bör man eftersträva så liten påverkan av den som möjligt.

Skapad av: Hildegunn Vollert, Med ansv ssk/LB	Reviderad av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce, MAR Eva Marie Larsson, MAS	Godkänd av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce, MAR
Datum: 2003-09-12/2008-08-13	Datum: 2008-04-01, 2015-09-02, 2015 09 13 2018-06-05	Datum: 2015 09 02

Underarmar och händer ska hållas fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande. Naglarna ska vara korta och fria från konstgjorda material.

Handdesinfektion

Händerna och underarmarna hos personal skall desinfekteras med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel omedelbart före och efter kontakt med vårdtagare i vård- eller omsorgsmoment, samt efter användning av skyddshandskar. Detsamma gäller före rent arbete som t ex mathantering.

Var behjälplig så att den du hjälper även kan upprätthålla god handhygien.

Handtvätt

Om dina händer känns eller är synligt smutsiga, ska du tvätta händerna med flytande tvål och torka dem torra med engångspapper innan du använder handdesinfektionsmedel. Du ska alltid tvätta dina händer med både tvål och desinfektionsmedel vid misstanke om virusorsakad kräkning /diarre.

Vid handtvätt ska även underarmarna rengöras.

Hår

Långt hår ska fästas upp då du arbetar i vården. Håret kan vara en smittväg för indirekt kontaktsmitta, t ex bärare av stafylokocker.

Smycken

Man ska inte använda ringar, smycken och armbandsur vid omvårdnadsarbete eftersom det finns risk att de samlar bakterier och förhindrar god handhygien vilket därmed utgör en risk för smittspridning. Vassa smycken kan också skada vårdtagaren. Örhängen och andra smycken i piercade hål kan användas om de inte hänger ner i arbetsfältet.

Piercning är en risk för kontaktsmitta via händerna om piercinghålet är infekterat, men utgör ingen påvisad smittrisk om hålet är läkt. Kontakta arbetsledaren för bedömning.

Skyddskläder

Skyddshandskar av engångsbruk ska användas, om händerna riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor under ett vård- eller omsorgsmoment och ska bytas mellan olika arbetsmoment.

Engångsplastförkläde ska användas vid alla situationer där det finns risk för överföring av smittämnen.

Engångs handskar av Musse Pigg typ används endast vid torra arbeten samt städning. Vid övrigt omvårdnadsarbete används vinylhandskar.

Arbetskläder

För att upprätthålla en god vårdhygienisk standard gäller att arbetskläder ska användas vid kontakt med personer i vård- eller omsorgsmoment. Arbetskläder får endast bäras i arbetet. Om arbetet bedrivs på flera platser, får de dock även bäras vid färd mellan dessa.

- Arbetskläder ska vara kortärmade
- arbetskläder byts dagligen samt då de blivit smutsiga/synligt förorenade
- arbetskläder tvättas vid minst +60 grader C

Skapad av: Hildegunn Vollert, Med ansv ssk/LB	Reviderad av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce, MAR Eva Marie Larsson, MAS	Godkänd av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce, MAR
Datum: 2003-09-12/2008-08-13	Datum: 2008-04-01, 2015-09-02, 2015 09 13 2018-06-05	Datum: 2015 09 02

För personal som i omvårdnadsarbete även handhar mat skall vid all mathantering alltid använda förkläde/engångsförkläde.

Hjälpmedel

Personbundna hjälpmedel rengörs enligt rutin i Medicinsk Teknisk Produkt (MTP)-handbok. Var också noga med inspektion av material då sprickor etc är grogrund för smitta.

Icke personbundna hjälpmedel ska tvättas av med alkoholbaserad ytdesinfektion med tensider omedelbart efter användning på de ställen där kroppskontakt har förekommit, Akutsele tvättas efter varje användning. Överdrag till dynor tvättas efter tillverkarens anvisningar vid byte av användare.

Madrasser rengöres enligt rutin i MTP. Vid ny användare ska överdraget rengöras, samt tas av för inspektion av innermaterial.

Sammanfattning basala vårdhygienrutiner:

- Arbetskläderna ska ha korta ärmar.
- Arbetskläderna ska bytas dagligen, eller vid behov oftare. Kläder skall vara tvättbara i + 60 grader.
- Händerna och underarmarna ska vara fria från yttre material.
- Naglar ska hållas kortklippta och vara fria från konstgjort material.
- Händerna ska desinfekteras med ett alkoholbaserat handdesinfektionsmedel, eller något annat medel med motsvarande effekt, omedelbart före och efter direkt omvårdnadsarbete.
- Händerna ska, om de är synligt smutsiga, tvättas med vatten och flytande tvål innan de desinfekteras.
- Vid vård av en patient med virusorsakad kräkning/ diaree ska händerna alltid tvättas med flytande tvål före desinfektion.
- Händer som har tvättats ska vara torra innan de desinfekteras.
- Ett engångsförkläde av plast ska användas i situationer då det finns risk för överföring av smittämnen genom kroppsvätskor eller annat biologiskt material.
- Skyddshandskar för engångsbruk ska användas vid kontakt med eller risk för kontakt med kroppsvätskor.
- Skyddshandskarna ska tas av direkt efter ett arbetsmoment och bytas ut mellan olika arbetsmoment.
- Noggrann hygien ska iakttagas vid användning av hjälpmedel.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) ansvarar för att instruktioner om hygienrutiner finns tillgängliga. Arbetsgivaren ser till att den som leder arbetet samt alla arbetstagare har tillräcklig kunskap i basala hygienrutiner. Legitimerad personal hanterar kring hygienrutiner utifrån sitt kompetensområde.

Verksamhetsansvarig/arbetsledare följer upp att hygienrutinerna efterlevs.

Referensdokument

Skapad av: Hildegunn Vollert, Med ansv ssk/LB	Reviderad av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce,MAR Eva Marie Larsson,MAS	Godkänd av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce,MAR
Datum: 2003-09-12/2008-08-13	Datum: 2008-04-01,2015-09-02,2015 09 13 2018-06-05	Datum: 2015 09 02

<http://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/vardhygien/>

www.vardhandboken.se

SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård och omsorg

Skapad av: Hildegunn Vollert, Med ansv ssk/LB	Reviderad av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce,MAR Eva Marie Larsson,MAS	Godkänd av: Marie Bergholtz, MAS, Therese Bruce,MAR
Datum: 2003-09-12/2008-08-13	Datum: 2008-04-01,2015-09-02,2015 09 13 2018-06-05	Datum: 2015 09 02